

Planerat startdatum:	20180301
Planerat slutdatum:	20190131
Beställare:	Lokala nämnden Varberg, Region Halland
Projektledare:	Andreas Kjell, utbildning- och arbetsmarknadsförvaltningen, Sophia Croona, Region Halland

Slutrapport

Sociala medier – för och med unga

Innehållsförteckning

1. Bakgrund till projektets uppstart.....	2
1.1. Lokala nämnders dialoger om ungas psykiska hälsa och livsvillkor	3
2. Projektets syfte och målgrupp	3
3. Uppföljning av projekt- och effektmål.....	3
3.1. Projektmål.....	4
3.2. Effektmål.....	4
3.3. Måluppfyllnad.....	4
4. Redovisning projektbudget	6
5. Fortsatt arbete	6

1. Bakgrund till projektets uppstart

Sociala medier¹ utgör en stor del av ungdomars liv. Enligt undersökningen "Svenskarna och internet 2017" som genomförs av Internetstiftelsen i Sverige (IIS)² använder exempelvis 99 procent av tjejerna och 82 procent av killarna i åldern 12-15 år Snapchat och 95 respektive 67 procent gör det dagligen.

Vilken påverkan ungas användning av sociala medier får för den psykiska hälsan är i forskningen inte klarlagt. Vad man vet är att den psykiska ohälsan ökar och går allt längre ner i åldrarna. Omfattningen i ökningen menar Socialstyrelsen pekar på att orsakerna till den psykiska ohälsan rör ungas livsvillkor generellt, exempelvis tiden i skolan eller inträdet på arbetsmarknaden och vuxenlivet (Socialstyrelsen, 2017)³.

Att bli utsatt för kränkningar, mobbning och sexuella trakasserier kan antas påverka den psykiska hälsan, vare sig det är i verkliga livet eller på nätet. Friends nätrapport från 2017⁴ visar att mer än var tredje, 35 %, av de som deltog i undersökningen utsatts för kränkningar via mobil, dator eller surfplatta det senaste året. Av de som utsatts för kränkningar var det mer än var fjärde som också utsatts för mobbning, vilket utgör nära 1 av 10 alla unga i Friends undersökning. Enligt undersökningen var det vanligare att tjejer utsattes för mobbning är killar.

Tjejer var också mer utsatta för sexuella trakasserier än killar. 18 procent av tjejerna i undersökningen svarade att de utsatts för sexuella trakasserier, jämfört med 6 procent av killarna. Förekomsten ökade med ålder. Enligt Friends rapport är sexuella trakasserier så vanligt för många barn och unga att det blivit en normalisering av beteendet och något en behöver "stå ut med".

¹ Sociala medier är enligt NE (Nationalencyklopedin) ett samlingsnamn på kommunikationskanaler som tillåter användare att kommunicera direkt med varandra genom exempelvis text, bild eller ljud. Sociala medier kan skiljas från massmedier genom att de bygger på ett innehåll som produceras av dem som använder dem.

² https://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_internet_2017.pdf

³ <http://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/20785/2017-12-29.pdf>

⁴ <https://static.friends.se/wp-content/uploads/2017/04/Friends-natrapport-2017-webb.pdf>

1.1. Lokala nämnders dialoger om ungas psykiska hälsa och livsvillkor

I de dialoger Lokala nämnden Varberg genomfört under 2017 var sociala medier och deras påverkan på den psykiska hälsan ett ständigt återkommande ämne, både från ungdomarna själva och från de verksamheter som deltog. I den gemensamma dialogprocessen som samtliga lokala nämnder genomförde under 2017 kring unga och unga vuxnas psykiska hälsa, deltog 287 unga i åldrarna 15-29 år och representanter från 63 verksamheter.

I dialogerna framkom att sociala medier påverkar integriteten, ökar pressen på unga att passa in och "lyckas" och kan vara en källa till skitsnack och ryktesspridning. Sociala medier är ett sätt att umgås och vara social, men också ytterligare en faktor som bidrar till stress i vardagen.

Vuxna upplevs som frånvarande i den digitala världen. Många ungdomar använder sociala medier, men upplever att de vuxna inte riktigt hänger med och ser inte vilka problem det kan skapa hos en individ. Flertalet representanter från verksamheter menar samtidigt att vuxenvärlden idag lägger allt för stort ansvar på barn och unga att själva kunna prioritera, sälla och begränsa bland flödet i sociala medier.

2. Projektets syfte och målgrupp

Syftet med projektet var att medskapa med unga kring sociala medier, skapa en ökad medvetenhet om hur sociala medier kan påverka den psykiska hälsan och tillgängliggöra information om var en kan vända sig vid behov av stöd och hjälp.

Primär målgrupp för projektet var unga mellan 14-18 år. Sekundär målgrupp var personal inom skolan samt vårdnadshavare.

3. Uppföljning av projekt- och effektmål

Nedan redovisas de projekt- och effektmål projektet satt upp, samt hur väl målluppfyllnaden varit.

3.1. Projekt mål

- Genomföra medskapande process med unga om sociala medier där de är delaktiga i planering och genomförande
- Ta fram filmer och diskussionsmaterial om sociala medier med koppling till psykisk hälsa utifrån de frågeställningar unga prioriterar
- Genomföra föreläsning för vårdnadshavare
- Genomföra föreläsning för unga med unga
- Ta fram broschyr med samlad information om var en kan läsa mer och vända sig vid behov av stöd och hjälp

3.2. Effektmål

Projektet ska leda till:

- Att ungas perspektiv på sociala medier tas tillvara
- En ökad medvetenhet hos projektets målgrupper om sociala medier och hur användningen kan påverka den psykiska hälsan
- Att information tillgängliggörs om var en kan läsa mer samt vända sig vid behov av stöd och hjälp.

3.3. Måluppfyllnad

3.3.1. Projekt mål

Ett försök att genomföra en medskapande process med unga har genomförts. Innan uppstart av projektet togs kontakt med Peder Skrivares gymnasieskola för delat projektledarskap och hjälp med att engagera elever. Det resulterade i att två elever var med i projektet, varav en var delaktig till slutet av projektet. Det hade varit önskvärt att fler elever kunnat delta för att få in fler perspektiv och verkligen jobba medskapande. För att uppnå målet fullt ut hade vi också behövt jobba mer aktivt för att involvera eleverna i arbetsmöten för att säkerställa att eleverna känner sig som en del av projektet.

Två filmer, varav en där eleverna håller i intervjun, har tagits fram baserat på frågor som eleverna själva formulerat. Diskussionsfrågor kopplat till filmerna har i nuläget inte tagits fram. Projektgruppen planerar dock att titta närmare på om man kan skapa någon form av utbildningspaket med en av filmerna, diskussionsfrågor och informationsbroshyr för skolor eller andra verksamheter att ta del av. Detta arbete planeras till hösten 2019.

Föreläsning för vårdnadshavare har genomförts på temat "Vad är ok på sociala medier?". Deltog gjorde forskare på Göteborgs universitet, Polisen Varberg samt Ungdomsjouren Tigerlilja. Föreläsningen avslutades med ett panelsamtal där, utöver ovan nämnda, även representant från elevhälsan och en av våra elever som varit delaktig i projektet deltog. Drygt 130 personer tog del av föreläsningen.

Under projektets gång växte tanken fram att de elever som var delaktiga i projektet själva skulle kunna hålla i föreläsningar på skolor utifrån de filmer som tagits fram och det diskussionsmaterial som skulle tas fram. Detta har dock inte genomförts, på grund av att de tillfrågade skolorna inte haft möjlighet att ta emot. En av eleverna har dock genomfört sitt gymnasiearbete på temat sociala medier och har besökt Vidhögeskolan och delat ut enkäter och intervjuat ett antal elever. Lärdomarna från det arbetet kan projektgruppen ta med sig i det fortsatta arbetet.

En broschyr med samlad information om var en kan vända sig vid behov av stöd och hjälp har tagits fram. Informationen vänder sig till både den som är ung och till vårdnadshavare. Broschyren har i nuläget spridits under föreläsningen men projektgruppen planerar ett större utskick under hösten 2019 i samband med det planerade utbildningspaketet.

3.3.2. Effektmål

Projektet har tagit utgångspunkt i det som framkom under Lokala nämnders dialogarbete kring ungas psykiska hälsa och utifrån det försökt forma innehållet tillsammans med de medverkande eleverna. För att helt och hållet uppnå effektmålet hade ett mer aktivt arbete krävts för att involvera fler perspektiv på frågan från unga och säkerställa ungas inflytande eller delägarskap i projektet.

Huruvida projektet bidragit till att öka medvetenheten hos projektets målgrupper kring användningen av sociala medier och möjlig påverkan på den psykiska hälsan är utifrån genomförda aktiviteter svårt att uttala sig om. Eftersom det inom ramen för projektet inte genomförts några föreläsningar för unga och framtaget material än så länge inte tillgängliggjorts för skolor eller andra verksamheter, behöver projektgruppen se över om och i så fall hur man kan jobba vidare för att uppnå målet. Projektgruppen behöver också titta vidare på hur man på bästa sätt når vårdnadshavare och andra vuxna kring den unga.

Information om var en kan läsa mer samt vända sig vid behov av stöd och hjälp har tillgängliggjorts i form av framtagandet av en broschyr som ger tips på var en kan läsa mer om sociala medier samt sammanställer viktiga länkar. För att nå ut med informationen om att broschyren finns krävs dock ett aktivt spridningsarbete av projektgruppen.

4. Redovisning projektbudget

Projektets totala budget beräknades vid uppstart till 21 500 kr. Den slutliga kostnaden blev dock 13 600 kr. Att kostnaden blev lägre än förväntat beror främst på att föreläsare deltog utan ersättning,

- 10 000 kr för intervju och föreläsning av forskare från Göteborgs universitet
- 3000 kr i ersättning till deltagande elever
- 600 kr för blommor till deltagande föreläsare och paneldeltagare

5. Fortsatt arbete

Projektgruppen kommer informera om arbetet för Trygg i Varberg och utifrån det diskutera möjliga vägar framåt.

Förslagsvis kommer projektgruppen se över hur det framtagna materialet, i form av intervju, diskussionsfrågor (planeras att tas fram) och informationsbroschyr, kan spridas till olika verksamheter som möter unga, vårdnadshavare och andra vuxna.

Projektgruppen har även möjlighet att se över hur man skulle kunna utveckla ett fortsatt samarbete med Peder Skrivares gymnasium.

Båda förslagen innebär ett viktigt förankringsarbete, så att det hamnar i rätt sammanhang. Det innebär också att man behöver öppna upp för att få in fler perspektiv i arbetet, både från verksamheter och från unga själva för att det ska bli ett fortsatt relevant arbete för dem projektet riktar sig till.